

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

Poznań, 19 kwietnia 2023 r.

PS-II.431.2.2.2022.1.7.8

Pani
Arleta Marciniak
Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Chodowie
Chodów 18
62-652 Chodów

ZALECENIA POKONTROLNE

Na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.), zwanej dalej *ustawą* lub *ustawą o pomocy społecznej*, zespół inspektorów z Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu przeprowadził kontrolę kompleksową w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Chodowie, z siedzibą pod adresem: Chodów 18, 62-652 Chodów, zwanym dalej *Ośrodkiem* lub *GOPS*.

Zakres kontroli obejmował realizację zadań określonych ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz zgodność zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami, w okresie od 1.01.2022 r. do dnia zakończenia kontroli oraz działania wcześniejsze, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.

Ustaleń kontroli dokonano na podstawie analizy dokumentów merytorycznych. Dodatkowych wyjaśnień w trakcie kontroli udzielała Kierownik GOPS – p. Arleta Marciniak. Szczegółowe ustalenia z kontroli, zawarto w protokole kontroli, podpisanym przez Kierownik Ośrodka w dniu 05.04.2023 r. bez zastrzeżeń.

W toku kontroli ustalono, że podstawę formalno – prawną działalności Ośrodka stanowi:

- Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chodowie, nadany Uchwałą Nr XXVIII/113/12 Rady Gminy w Chodowie z dnia 18 września 2012 r., zmieniony następnie Uchwałą Nr XV.64.19 Rady Gminy w Chodowie z dnia 30 września 2019 r. w sprawie zmiany Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chodowie,
- Regulamin Organizacyjny GOPS w Chodowie ustalony Zarządzeniem nr 3/2018 Kierownika GOPS w Chodowie z dnia 23 lipca 2018 roku, zmieniony następnie Zarządzeniem wewnętrznym Nr 5.2019 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Chodowie z dnia 01.08.2019 r. w sprawie zmiany Regulaminu.

Gmina Chodów posiada opracowaną i przyjętą uchwałą Rady Gminy *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Chodów na lata 2020 – 2028*. W 2022 roku sporządzono również *Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej dla gminy Chodów za 2021 r.*, która została zatwierdzona przez Wójta Gminy.

W odniesieniu do zasobów kadrowych i kwalifikacji kadry stwierdzono, że Kierownik GOPS oraz pracownik realizujący zadania z zakresu pomocy społecznej posiadają wykształcenie oraz doświadczenie zawodowe, wymagane na zajmowanych stanowiskach.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował zadania gminy, takie jak: pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, realizacja programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023, opłacanie składek na

ubezpieczenie zdrowotne, określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, praca socjalna, współpraca z powiatowym urzędem pracy, kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu, a także przyznawanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej, w tym przyznawania i wypłacanie zasiłków stałych, zasiłków okresowych, zasiłków celowych, zasiłków celowych specjalnych, zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.

Na podstawie analizy dokumentacji ustalono, że we wszystkich sprawach poddanych kontroli decyzje administracyjne wydawane były terminowo, a ich wydanie poprzedzone było przeprowadzeniem rodzinnego wywiadu środowiskowego. Nie stwierdzono przypadków, w których przyznanie świadczenia byłoby niezasadne.

Z uwagi na ustalenia opisane poniżej, jednostkę kontrolowaną oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami i uchybieniami.

W toku kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chodowie zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy tylko 1 pracownika socjalnego, co stanowić może zagrożenie dla ciągłości pracy Ośrodka i nie jest zgodne z art. 110 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej.
2. Brak uchwały dotyczącej szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, co nie jest zgodne z art. 50 ust. 6 ustawy o pomocy społecznej.
3. Brak bieżącej diagnozy w zakresie zapotrzebowania na pomoc w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, co może skutkować brakiem realizacji określonego w art. 17 ust. 1 pkt 11 zadania własnego gminy o charakterze obowiązkowym, pomimo występujących potrzeb w tym zakresie.
4. Brak podjęcia kroków zmierzających do realizacji zadania własnego o charakterze obowiązkowym określonego w art. 17 ust. 1 pkt 12 w zakresie prowadzenie i zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych, pomimo sygnalizowanych potrzeb w tym zakresie.
5. Nieprawidłowości w decyzjach administracyjnych, przyznających świadczenia z pomocy społecznej, w tym:
 - a) powoływanie w podstawach prawnych decyzji przepisów nie znajdujących zastosowania w sprawie, w tym: art. 98 ustawy o pomocy społecznej –

w 9 decyzjach, art. 2 i art. 3 ustawy o pomocy społecznej – w 1 decyzji, art. 39 – w 1 decyzji, art. 104 ustawy o pomocy społecznej - w 24 decyzjach, co nie jest zgodne z art. 107 § 1 pkt. 4 ustawy z dnia 14 czerwca 2014 r. Kodeks Postępowania Administracyjnego (tj. Dz. U z 2022 r. poz. 2000 ze zm.), zwanym dalej *kpa*,

- b) powołanie w uzasadnieniach prawnych decyzji przepisów nieadekwatnych do ustalonego stanu faktycznego lub takich, które nie znalazły się w podstawie prawnej, w tym: art. 39 – w 1 decyzji, art. 63 – w 1 decyzji, art. 104, 107, 108, 109 ustawy kodeks postępowania administracyjnego – w 4 decyzjach, co nie jest zgodne z art. 107 § 3 *kpa*,
- c) błędne zapisy w sentencjach decyzji administracyjnych, w tym w 1 przypadku wskazanie nieprawidłowego adresu zamieszkania klienta,
- d) w 3 sprawach błędnie (niezgodnie z art. 8 ust. 3 i 4 ustawy o pomocy społecznej) obliczono dochód klienta, co jednak nie miało wpływu na uprawnienie do przyznanych świadczeń,
- e) w 4 sprawach brak potwierdzenia odbioru decyzji przez klienta, co nie jest zgodne z art. 46 *kpa*,
- f) w 8 przypadkach na kopii decyzji znajduje się podpis potwierdzający jej odbiór przez osobę nie będącą stroną, bez wskazania kim ta osoba jest dla adresata, co nie jest zgodne z art. 40 § 1 *kpa*.

6. Nieprawidłowości stwierdzone w postępowaniach administracyjnych dotyczących przyznania świadczeń z pomocy społecznej, w tym:

- a) w 1 sprawie w zawiadomieniu o przedłużeniu postępowania brak pouczenia o prawie do wniesienia ponaglenia, co nie jest zgodne z art. 36 *kpa*,
- b) w 1 sprawie dotyczącej przyznania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (na wniosek szpitala), brak zawiadomienia o wszczęciu postępowania, co nie jest zgodne z art. 61 § 4 *kpa*,
- c) w 1 sprawie nie rozważono możliwości przyznania klientowi zasiłku okresowego pomimo spełnienia kryterium dochodowego i przesłanek do przyznania pomocy w tej formie, określonych w art. 38 ustawy o pomocy społecznej, przy czym należy zaznaczyć, że zasiłek okresowy jest świadczeniem obowiązkowym, na co wskazuje ustawowe sformułowanie „zasiłek okresowy przysługuje”, a nie zasiłek okresowy „może być przyznany” (wyrok WSA w Krakowie z dnia 6 maja 2015, III SA/Kr 1597/14),
- d) w 2 sytuacjach aktualizacja rodzinnego wywiadu środowiskowego w przypadku osoby korzystającej ze stałych form pomocy, nie została przeprowadzona w terminie 6 m-cy, co nie jest zgodne z art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej,

- e) 1 wywiad środowiskowy nie zawierał części niezbędnych informacji, pozostawiano puste, niewypełnione pola, m.in. nie wpisano dochodu oraz form i zakresu proponowanej pomocy, co nie jest zgodne z art. 107 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej,
- f) w 1 sprawie przyznano świadczenie (zasiłek celowy) mimo braku wniosku klienta o tę formę pomocy, zasiłek celowy nie został odnotowany w potrzebach i oczekiwaniach klienta zgłaszanych podczas przeprowadzania wywiadu, pracownik socjalny nie wnioskował o przyznanie powyższego zasiłku, a kierownik ośrodka zatwierdził plan pomocy jedynie na przyznanie zasiłku okresowego (również przyznanego klientowi). Powyższe nie jest zgodne z art. 102 ustawy o pomocy społecznej oraz z Rozporządzeniem z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz.U z 2021 r. poz.893), zwanym dalej *rozporządzeniem*,
- g) w 1 sprawie brak akceptacji planu pomocy przez kierownika GOPS, co nie jest zgodne z rozporządzeniem oraz wzorem kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego stanowiącym załącznik do niego.

Ponadto stwierdzono następujące uchybienia:

1. Braki w dokumentacji klientów korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej, w tym:
 - a) w 1 sprawie dotyczącej przyznania zasiłku stałego, brak w aktach sprawy orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, na podstawie którego przyznano ww. świadczenie,
 - b) w 1 sprawie dotyczącej ustalenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, sytuacja rodzinna, dochodowa i majątkowa została ustalona jedynie na podstawie oświadczenia strony, brak w aktach potwierdzenia weryfikacji sytuacji strony w ZUS, PUP, NFZ,
 - c) w 1 sprawie dotyczącej ustalenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej brak adnotacji o przekazaniu klientowi informacji o możliwości zarejestrowania w PUP, opłacenia składek przez inną osobę bądź samodzielnie - NFZ, nie weryfikowano też, czy klient pobiera świadczenia z ZUS/KRUS.
2. Brak spójności zapisów w dokumentach wewnętrznych stanowiących podstawę funkcjonowania Ośrodka, tj. Regulaminie Organizacyjnym GOPS w Chodowie, ustalonym Zarządzeniem nr 3/2018 Kierownika GOPS w Chodowie z dnia 23 lipca 2018 roku oraz zarządzeniu wewnętrznym nr 5.2019 roku Kierownika GOPS w Chodowie w sprawie zmiany regulaminu organizacyjnego.
3. Dane dotyczące ilości osób i rodzin objętych pomocą w formie pracy socjalnej przekazane w sprawozdaniu MRiPS-03 za 2021 r. nie są zgodne ze stanem faktycznym, co wynika z informacjami przekazanych w powyższym zakresie przez Kierownika GOPS.

4. Uchybienia w postępowaniach w sprawie przyznania uprawnień do świadczeń z pomocy społecznej oraz w decyzjach administracyjnych, przyznających świadczenia, w tym:
- a) nieprecyzyjne wskazywanie (bez podania konkretnego ustępu, czy punktu) przepisów w podstawach prawnych wydanych decyzji administracyjnych: art. 8 ustawy o pomocy społecznej – w 26 decyzjach, art. 106 ustawy – w 19 decyzjach, art. 38 ustawy – w 8 decyzjach, art. 37 ustawy – w 4 decyzjach, art. 7 ustawy – w 8 decyzjach, art. 102 ustawy – w 3 decyzjach,
 - b) brak w uzasadnieniach prawnych decyzji wyjaśnienia przepisów, które znalazły się podstawie prawnej, w tym: art. 54 ust. 2, art. 59 ust. 1 ustawy – w 1 decyzji, art. 106 ust. 5 ustawy – w 1 decyzji, art. 8 ust. 4a ustawy – w 1 decyzji,
 - c) błędne zapisy w uzasadnieniach decyzji, w tym w 1 sprawie wskazanie w uzasadnieniu błędnej daty skierowania do DPS, w 1 sprawie w uzasadnieniu decyzji błędnie wskazano datę złożenia wniosku o pomoc,
 - d) brak nadania rygoru natychmiastowej wykonalności 3 decyzjom, w sytuacji gdy w opinii inspektorów było to uzasadnione ze względu na ochronę zdrowia lub życia ludzkiego, co nie jest zgodne z art. 108 kpa,
 - e) w 4 sprawach pisma o wszczęciu postępowania z urzędu, wzywające do uzupełnienia braków bądź w sprawie przedłużenia postępowania administracyjnego zostały podpisane przez pracownika socjalnego zamiast przez kierownika ośrodka,
 - f) w 1 sprawie dotyczącej zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego osoby nabywającej prawo do zasiłku stałego, brak daty sporządzonego pisma.

Wobec powyższego, działając na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zalecam:

1. Dostosowanie struktury zatrudnienia w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Chodowie do wymogów określonych w art. 110 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej.
2. Spowodowanie podjęcia uchwały określającej szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, co będzie zgodne z art. 50 ust. 6 ustawy o pomocy społecznej.
3. Prowadzenie bieżącej diagnozy w zakresie zapotrzebowania na terenie gminy na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w razie stwierdzonych potrzeb, podjęcie kroków zmierzających do realizacji ww. zadania, co będzie zgodne z art. 17 ust. 1 pkt 11 ustawy o pomocy społecznej.
4. Podjęcie kroków zmierzających do realizacji zadania własnego gminy, określonego w art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej, w przypadku ponownego stwierdzenia zapotrzebowania na pomoc w formie skierowania do mieszkania chronionego.

5. Wyeliminowanie nieprawidłowości w wydawanych decyzjach administracyjnych w sprawach uprawnień do świadczeń z pomocy społecznej:
 - 5.1. W podstawach prawnych przywoływanie przepisów adekwatnych do ustalonej sytuacji i rozstrzygnięcia, co będzie zgodne z art. 107 § 1 pkt. 4 kpa.
 - 5.2. Konstruowanie uzasadnień prawnych decyzji w taki sposób, aby stanowiły wyjaśnienie podstawy prawnej, co będzie zgodne z art. 107 § 3 kpa.
 - 5.3. Dochowanie szczególnej staranności przy konstruowaniu sentencji decyzji.
6. Wyeliminowanie nieprawidłowości występujących w toku prowadzonych postępowań administracyjnych:
 - 6.1. W przypadku niemożności załatwienia sprawy w terminie, w zawiadomieniu o przedłużeniu postępowania stosować pouczenie o przysługującym stronie prawie do wniesienia ponaglenia, co będzie zgodne z art. 36 § 1 kpa.
 - 6.2. W przypadkach, gdy inicjatywa wszczęcia postępowania administracyjnego następuje w inny sposób niż na wniosek strony, każdorazowo zawiadamiać wszystkie strony postępowania o jego wszczęciu, co będzie zgodne z art. 61 § 4 kpa.
 - 6.3. Dochować należytej staranności przy obliczaniu dochodu uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej.
 - 6.4. W przypadku osób spełniających ustawowe przesłanki do przyznania zasiłku okresowego, obligatoryjnie przyznawać ww. świadczenie, przy zachowaniu zasady, że uznaniu w takim wypadku podlega jedynie okres na jaki przyznaje się świadczenie oraz jego wysokość (w ramach nakreślonych przepisami ustawy o pomocy społecznej).
 - 6.5. Przy doręczaniu decyzji administracyjnych stosowanie się do przepisów kpa, dotyczących doręczeń.
 - 6.6. Dochowanie należytej staranności przy sporządzaniu rodzinnych wywiadów środowiskowych, w tym rzetelne i dokładne wypełnianie druków rodzinnych wywiadów środowiskowych, odnotowywanie potrzeb i oczekiwań klientów na tych drukach, każdorazowe zatwierdzanie planu pomocy przez Kierownika GOPS, co będzie zgodne z Rozporządzeniem w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Ponadto rekomenduje:

1. W każdym postępowaniu administracyjnym gromadzić i przechowywać dokumentację służącą ustaleniu sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej strony.
2. Zapewnienie spójności zapisów w dokumentach wewnętrznych stanowiących podstawę funkcjonowania ośrodka.

3. Wprowadzenie rozwiązań pozwalających na przekazywanie rzetelnych i dokładnych danych sprawozdawczych, dotyczących liczby osób korzystających z pomocy w formie pracy socjalnej.
4. Wyeliminowanie stwierdzonych w toku kontroli uchybień związanych z prowadzonymi postępowaniami administracyjnymi oraz wydanymi decyzjami administracyjnymi, w tym:
 - 4.1. Przy konstruowaniu podstaw prawnych decyzji administracyjnych uwzględniać tylko te paragrafy, ustępy oraz punkty przywoływanych artykułów, które mają zastosowanie w danym stanie faktycznym.
 - 4.2. Dochowanie należytej staranności przy tworzeniu uzasadnień decyzji, tj. wyeliminowanie oczywistych błędów i omyłek pisarskich oraz tworzenie uzasadnień prawnych w taki sposób, aby stanowiły wyjaśnienie przepisów wskazanych w podstawach prawnych decyzji.
 - 4.3. Nadawanie rygoru natychmiastowej wykonalności decyzjom, w sytuacjach określonych w art. 108 § 1 ustawy o pomocy społecznej.
 - 4.4. Dochowanie należytej staranności przy sporządzaniu pism wydawanych w toku postępowania, opatrywanie ich każdorazowo datą oraz podpisem osoby uprawnionej.

Informacje końcowe

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej przysługuje Pani prawo zgłoszenia zastrzeżeń do Wojewody Wielkopolskiego, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszych zaleceń pokontrolnych. Jednocześnie pragnę przypomnieć, że zgodnie z art. 130 ust.1 cytowanej ustawy, kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 zł do 12.000 zł.

Pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych oczekuję w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszych zaleceń.

z up. Wojewody Wielkopolskiego

Hanna Zawadka

Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej

*/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym
weryfikowanym przy pomocy ważnego
klasyfikowanego certyfikatu*

Do wiadomości:
Pan Marek Kowalewski
Wójt Gminy Chodów
Chodów 18
62-652 Chodów